

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

NAT/497
Rytų partnerystė ir rytų
matmuo ES politikoje.
Žemės ūkis

2011 m. birželio 30 d., Briuselis

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyriaus

NUOMONĖ

dėl

**Rytų partnerystės ir rytų matmens ES politikoje: ES žemės ūkio politika, maisto sauga, prekyba
be kliūčių, intensyvesnis bendradarbiavimas, parama vystymuisi ir strateginė partnerystė**
(tiriamoji nuomonė)

Pranešėjas **Seppo Kallio**

Administratorė Maarit Laurila

ES Tarybai pirmininkausianti Lenkija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2010 m. lapkričio 30 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Rytų partnerystės ir rytų matmens ES politikoje: ES žemės ūkio politika, maisto sauga, prekyba be kliūčių, intensyvesnis bendradarbiavimas, parama vystymuisi ir strateginė partnerystė
(tiriamoji nuomonė).

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2011 m. birželio 21 d. priėmė savo nuomonę.

...-(i)ojeje plenarinėje sesijoje, įvykusioje ... m. ... d. (... d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę ... narių (-iams) balsavus už, ... – prieš ir ... susilaikius.

*

* *

1. Išvados ir rekomendacijos

- 1.1 EESRK pabrėžia, kad deryboms su Europos Sąjunga dėl asociacijos ir laisvosios prekybos sutarčių svarbūs partnerystės šalių tikslai ir jų pasirengimas įgyvendinti politines ir ekonomines reformas.
- 1.2 EESRK nuomone, svarbus klausimas, koku mastu partnerystės šalys yra pajėgios arba turi politinės valios imtis šiose sutartyse reikalaujamų ekonominių ir socialinių reformų.
- 1.3 EESRK mano, kad itin svarbu, jog asociacijos ir laisvosios prekybos sutartimis būtų siekiama suderinti partnerystės šalių ir ES interesus, kad būsima pažanga būtų naudinga visoms sutarčių šalims.
- 1.4 Komitetas mano, kad ES derybų strategijoje reikėtų labiau atsižvelgti į žemės ūkio sektoriaus padėtį ir žemės ūkio politikos reikšmę ES ir partnerystės šalių bendradarbiavimui. ES ir partnerystės šalių bendradarbiavimo susitarimuose reikėtų konkrečiau apibrėžti žemės ūkio ir maisto sektorių vaidmenį.
- 1.5 EESRK pabrėžia, kad iki šiol žemės ūkio padėtis ir žemės ūkio politika Ekonomikos integracijos ir konvergencijos su ES politika platformoje neminima. Į diskutuotinų klausimų sąrašą reikėtų įtraukti žemės ūkį, maisto gamybą ir žemės ūkio politiką.

- 1.6 EESRK yra tvirtai įsitikinęs, kad žemės ūkis yra nepaprastai svarbus sektorius partnerystės šalių ekonominiam, socialiniam ir regioniniam vystymuisi. Norint pasiekti užsibrėžtus tikslus, reikės tinkamai vystyti žemės ūkį. Investicijos į žemės ūkį ir šio sektoriaus vystymas yra svarbios sąlygos siekiant sumažinti skurdą kaimo vietovėse.
- 1.7 EESRK mano, jog svarbu didinti partnerystės šalių žemės ūkio ir maisto produktų konkurencingumą ir maisto saugą bei kokybę. Užtikrinant maisto produktų iš partnerystės šalių patekimą į rinką, didžiausia problema buvo PPO sutartyje dėl sanitarinių ir fitosanitarinių priemonių taikymo nustatytų taisyklių ir standartų laikymasis. Norint užtikrinti maisto saugą ES rinkose, reikia laikytis kokybės kriterijų. Siekiant išspręsti šias problemas, partnerystės šalims reikia techninės ir finansinės pagalbos bei konsultacijų.
- 1.8 Svarbia kliūtimi prekybai žemės ūkio produktais yra laikomas partnerystės šalių nesugebėjimas laikytis PPO sutartyje dėl sanitarinių ir fitosanitarinių priemonių taikymo maisto produktams nustatytų taisyklių ir standartų. EESRK siūlo, kad sanitariniai ir fitosanitariniai reikalavimai taptų nauju svarbiu pavyzdinių iniciatyvų klausimu.
- 1.9 EESRK pabrėžia, kad norint pereiti prie rinkos ekonomikos, reikia pakeisti mąstyseną, plėtoti teisės aktus, kurti institucijas bei visapusiškus techninius gebėjimus prisitaikyti prie pirminės gamybos, perdirbimo ir išorės prekybos metodų ir praktikos.
- 1.10 Komiteto nuomone, reikia stiprinti bendradarbiavimą, pirmiausia mokymo ir mokslinių tyrimų srityse, kuriose bendri mokslinių tyrimų projektai, vizitai ir seminarai yra svarbūs abipusio supratimo didinimui ir veiklos modelių tobulinimui.
- 1.11 EESRK taip pat pabrėžia, kad ES ir partnerystės šalims vienodai svarbu užkirsti kelią žalingam trąšų ir pesticidų poveikiui aplinkai (tiek dirvožemiui, tiek vandens sistemoms). Kitas svarbus vystymosi tikslas – maistinių medžiagų ciklo užtikrinimas.
- 1.12 EESRK mano, kad žemės ūkio vystymuisi taip pat labai svarbus ES ir partnerystės šalių bendradarbiavimas energetikos srityje.
- 1.13 EESRK pabrėžia, kad svarbus pagarbos žmogaus teisėms bruožas – Tarptautinės darbo organizacijos patvirtintų pagrindinių darbo teisių įgyvendinimas. Svarbu, kad būtų laikomasi tarptautiniu mastu patvirtintų darbo standartų ir tarp ES bei partnerystės šalių būtų kuriama tvirta ir visapusiška laisvosios prekybos erdvė.
- 1.14 EESRK mano, kad Rytų partnerystės šalių maisto sektoriaus organizacijoms reikėtų teikti didelę papildomą paramą. Organizacijos turi plačiai dalyvauti pilietinės visuomenės forume. Tai taip pat pasakytina apie didesnę EESRK vaidmenį ir harmoningą dalyvavimą svarbiame jo atstovaujama organizacijų darbe.

1.15 EESRK mano, kad ES ir partnerystės šalių vyriausybės turėtų remti ir skatinti organizacijų gebėjimų didinimą ir jų dalyvavimą rengiant Rytų partnerystės strategiją bei vystant procesus, kad laisva pilietinė visuomenė galėtų įnešti svarų indėlį į bendradarbiavimo žemės ūkio srityje plėtojimą.

2. Padėties apžvalga

2.1 Europos Sąjunga yra suinteresuota, kad šalyse prie jos rytinių sienų būtų stabili padėtis, geresnis valdymas, o jų ekonomika vystytųsi. ES ir jos kaimynių glaudesni santykiai jau buvo sėkmingai tvirtinami pagal Europos kaimynystės politiką. 2009 m. Prahoje patvirtinta Rytų partnerystės politika reikėtų siekti dar daugiau. Visi mūsų partneriai¹ Rytų Europoje ir Pietų Kaukaze siekia intensyvesnių santykių su ES. ES tvirtai remia šių šalių pastangas priartėti prie ES. Rytų partneryste, priklausančia Europos kaimynystės politikai, labai skatinamos esminės reformos, nes partnerystės šalyse šiuo metu kyla sunkumų dėl to, kad labai trūksta politinių tikslų ir demokratijos praktinio įgyvendinimo srityse.

2.2 Kaip nurodoma Europos Tarybos deklaracijoje², stengiantis sukurti sąlygas Europos Sąjungos ir Rytų partnerių politinei asociacijai ir tolesnei ekonomikos integracijai, Rytų partnerystė labai sutvirtintų ES politiką rytinių kaimynių ir partnerystės šalių atžvilgiu.

2.3 Dvišalių derybų tikslas yra sudaryti asociacijos sutartį su kiekviena šalimi. Svarbi tokios sutarties dalis – tvirta ir visapusiška laisvosios prekybos erdvė (DCFTA³)⁴.

2.4 Derybų procesui svarbūs partnerystės šalių tikslai ir politinis pasirengimas sudaryti susitarimus su Europos Sąjunga. Esminis klausimas – koku mastu partnerystės šalys yra pajėgios arba turi politinės valios imtis šiais susitarimais reikalaujamų ekonominių ir socialinių reformų.

2.5 Prahos susitarimu partnerystės šalys įsipareigojo imtis politinių ir ekonomikos reformų. Svarbi demokratija, geras valdymas ir teisinės valstybės principų propagavimas, korupcijos panaikinimas, pagarba žmogaus teisėms ir pilietinės visuomenės dalyvavimo užtikrinimas. Ekonomikos reformas reikėtų pradėti nuo rinkos ekonomikos praktikos taikymo ir taisyklių bei nuostatų suderinimo su ES teisės aktais⁵.

---

¹ Rytų partneriai yra Rytų Europos ir Pietų Kaukazo šalys, kurioms taikoma Europos kaimynystės politika: Armėnija, Azerbaidžanas, Gruzija, Moldova, Ukraina ir Baltarusija, COM(2008) 823 galutinis. Komisijos komunikatas Europos Tarybai ir Parlamentui dėl Rytų partnerystės.

² Europos Sąjungos Vadovų Taryba. 2009 m. kovo 20 d. (Brukselis) Europos Vadovų Tarybos deklaracijos dėl Rytų partnerystės, 7880/09 1 išvada.

³ DCFTA – tvirta ir visapusiška laisvosios prekybos erdvė

⁴ Alexander Duleba ir Vladimir Bilčik *Toward a Strategic Regional Framework for the EU Eastern Policy, Searching for Synergies between the Eastern Partnership and the Partnership for Modernization with Russia*, Bratislava 2010 m.

⁵ Europos Sąjungos Vadovų Taryba. 2009 m. kovo 19–20 d. Briuselio Europos Vadovų Tarybos pirmininkavimo išvadų 7880/09 1 išvada.

- 2.6 Užmezgant bendradarbiavimą, atvirą dialogą ir keičiantis geriausiaja praktika bei patirtimi, daugiašalė Rytų partnerystė papildė dvišalius santykius. Bendradarbiavimas vystomas pasinaudojant teminėmis platformomis ir tam tikromis pavyzdinėmis iniciatyvomis⁶ bei pilietinės visuomenės forumu⁷. Žemės ūkio sektoriaus ir žemės ūkio politikos konvergencijos klausimus sprendžia Ekonominės integracijos platforma. Iki šiol žemės ūkiui ir žemės ūkio politikai nebuvo teikiamas joks vaidmuo. Jie privalo būti tarp diskutuotinių dalykų.
- 2.7 Žemės ūkis ir maisto gamyba yra gyvybiškai svarbios pramonės šakos visose Rytų partnerystės šalyse. Jos sudaro didelę dalį BVP ir jose dirba didelis žmonių skaičius. Didelis žemės ūkio ir maisto gamybos augimas yra visos ekonomikos augimo ir skurdo mažinimo sąlyga.
- 2.8 Šioje nuomonėje:
- a) pabrėžiamas poreikis išdėstyti Rytų partnerystės šalims ES strateginį požiūrį, įskaitant žemės ūkio politiką,
  - b) nagrinėjami įgyvendinti ir vykdomi žemės ūkio sektoriaus projektai, remiantys Rytų partnerystės tikslus ir
  - c) atkreipiamas dėmesys į tai, kad žemės ūkio klausimai yra susiję su daugeliu ES politikos sričių ir su jų tikslais partnerystės politikoje.
- 2.9 EESRK siūlo ES derybų strategijoje atsižvelgti į žemės ūkio politikos reikšmę ES ir partnerystės šalių bendradarbiavimui ir į žemės ūkio sektoriaus padėtį partnerystės šalių vystymosi politikos požiūriu.
- 2.10 Partnerystės šalys yra didelės grūdų, gyvulininkystės produktų, daržovių, šakniavaisių, vaisių ir vynuogių gamintojos. Ukraina yra viena didžiausių grūdų gamintojų pasaulyje. 2008 m. ji buvo aštunta pagal dydį gamintoja ir septinta pagal dydį eksportuotoja. Nors našumas didėja, metinį derlių vis dar būtų galima gerokai padidinti. Ukrainos metinis derlius yra apie 40–50 mln. tonų. Kitų penkių partnerystės šalių metinis grūdų derlius siekia apie 15 mln. tonų.
- 2.11 EU-27 yra didžiausia Ukrainos, Armėnijos, Gruzijos ir Moldovos⁸ prekybos partnerė ir antra pagal dydį Baltarusijos⁹ prekybos partnerė. ES šalis pasiekia daugiau nei pusę eksporto iš

---

⁶ Pavyzdinės iniciatyvos (www.eeas.europa.eu/eastern/initiatives/index_en.htm):

- a) Integruoto sienų valdymo programa
- b) Mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI) pavyzdinė iniciatyva
- c) Regioninės energijos rinkos ir energijos vartojimo efektyvumas
- d) Stichinių bei žmogaus sukeltų nelaimių prevencija, pasirengimas joms ir atsakas į jas
- e) Pavyzdinė iniciatyva dėl gero aplinkos valdymo skatinimo
- f) Energijos tiekimo įvairinimas. Pietinis koridorius.

⁷ 2010 m. gruodžio 13 d. Užsienio reikalų ministrų susitikimo ataskaita. Rytų partnerystės įgyvendinimas.

⁸ ES GD TRADE statistika.

Moldovos ir truputį mažiau nei 50 proc. eksporto iš Armėnijos. Be to, žemės ūkio produktai atlieka labai svarbų vaidmenį Rytų partnerystės šalių prekyboje su ES.

3. **Žemės ūkio ir žemės ūkio politikos strateginiai elementai**

- 3.1 EESRK pabrėžia, kad žemės ūkis yra nepaprastai svarbus sektorius partnerystės šalių ekonomikos, socialiniam ir regioniniam vystymuisi. Kitas svarbus šių šalių tikslas – gerinti maisto saugą. Ypač reikalingos technologijos, su gamyba, perdirbimu ir pateikimu į rinką susijusios žinios. Kitas partnerystės šalių tikslas – gerinti žemės ūkio ir maisto produktų kokybę ir didinti jų konkurencingumą.
  - 3.1.1 Dar vienas strateginis dalykas, į kurį reikėtų atsižvelgti, yra kaimo plėtros politika, priklausanti BŽŪP II ramsčiui, todėl galima naudotis ES lėšomis kaimo vietovių ir jų gyventojų ekonominei ir socialinei padėčiai pagerinti. Tai ne vien klausimas, ar ūkių gamyba atitinka ES reikalavimus, bet ir darbo vietų išsaugojimas ir gyvenimo sąlygų užtikrinimas kaimo vietovėse atsižvelgiant į jų kultūrą ir aplinkos priemones tvariam kaimo vystymuisi užtikrinti.
- 3.2 Europos Sąjunga, turinti 500 mln. vartotojų rinką, yra didžiausia pasaulyje prekybos partnerė perkamosios galios požiūriu. Geografinis rinkų artumas partnerystės šalims ir ES suteikia galimybę padidinti prekybą ir taip kurti sąlygas ekonomikos augimui.
- 3.3 ES žemės ūkio ir prekybos politikos tikslas yra užtikrinti maisto rinkų stabilumą kintančiomis sąlygomis. Vykdoma politika Europos vartotojams turėtų užtikrinti galimybę rinktis aukštos kokybės produktus už sąžiningą kainą. Svarbu, kad ši politika užtikrintų vartotojų poreikius patenkinančių ir sąžiningas pajamas ūkininkams užtikrinančių rinkų stabilumą.
- 3.4 Vienas iš pagrindinių ES žemės ūkio ir maisto sektorių tikslų yra užtikrinti maisto saugą. Užkertant kelią gyvūnų ir augalų ligoms ir atidžiai stebint sveikatai pavojingų atliekų tvarkymą, užtikrinti vartotojams maisto saugą. Šios pasienio kontrolės priemonės taip pat taikomos iš partnerystės šalių į ES įvežamiems maisto produktams.
- 3.5 EESRK mano, kad itin svarbu, jog asociacijos ir laisvosios prekybos susitarimais būtų siekiama suderinti partnerystės šalių ir ES interesus, kad būsima pažanga būtų naudinga visoms susitarimo šalims.

4. **Laisvosios prekybos derybų atskaitos taškai ir pagrindiniai klausimai**

- 4.1 Derybos dėl laisvosios prekybos erdvės apima platų su prekyba susijusių klausimų spektrą: tarifus, paslaugas, muitinės formalumus, PPO sutartyje dėl sanitarinių ir fitosanitarinių

---

⁹ Europos Komisija. Prekyba, dvišaliai santykiai. Šalys. Baltarusija

priemonių taikymo nustatytas taisyklės ir standartus, viešuosius pirkimus, geografinės nuorodas, prekybos apsaugos priemonės ir techninius sienų apsaugos klausimus¹⁰.

- 4.2 Derybos su Ukraina dėl tvirtos ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės aktyviai vyksta jau dvejus metus. Derybos prasidėjo 2008 m. Ukrainai tapus oficialia PPO nare¹¹. Derybose reikėtų pasiekti rezultatų. Šis tikslas gali būti pasiektas 2011 m.
- 4.3 Kad būtų pradėtos lygiavertės derybos dėl laisvosios prekybos erdvės, reikalinga narystė PPO. Šiuo metu dedamos pastangos kaip įmanoma greičiau pradėti derybas su Moldova, Armėnija ir Gruzija. Moldova gana greitai parodė norą spartinti derybų pradžią.
- 4.4 Azerbaidžanas dar nepriklauso PPO, todėl laisvosios prekybos derybos dar negali prasidėti. Be to, nėra politinių sąlygų deryboms dėl laisvosios prekybos su Baltarusija.
- 4.5 Užtikrinant žemės ūkio ir maisto produktų patekimą į rinką paaiškėjo, kad didžiausia problema yra PPO sutartyje dėl sanitarinių ir fitosanitarinių priemonių taikymo nustatytų taisyklių ir standartų laikymasis. Atsižvelgiant į PPO sutartyje dėl sanitarinių ir fitosanitarinių priemonių taikymo maisto produktams nustatytas taisyklės ir standartus bei kitus ES aplinkos ir sveikatos standartus, Ukraina ir kitos partnerystės šalys turi sparčiai vystyti šias sritis. Todėl partnerystės šalims reikalinga techninė ir finansinė parama bei konsultacijos.

5. Žemės ūkio sektoriaus vystymas partnerystės šalyse

- 5.1 Rytų partnerystės programa, dėl kurios susitarta 2009 m. gegužės 7 d. Prahoje, ES ir šešių partnerystės šalių finansinis bendradarbiavimas perkeltas į kitą lygmenį. Bendradarbiavimui 2010–2013 m. laikotarpiu ES skyrė 600 mln. eurų. Finansavimas teikiamas pagal Europos kaimynystės politikos ir partnerystės priemonę¹².
- 5.2 2007–2011 m. laikotarpiu numatyta 10–12 konkrečių projektų žemės ūkiui vystyti ir maisto saugai užtikrinti¹³. Daugelis projektų buvo nedideli. Moldovos vyno gamybos modernizavimo projektas buvo didžiausias. Jis finansuojamas kartu su Europos investicijų banku. Šis projektas pradėtas 2010 m.
- 5.3 Maždaug puse projektų siekiama gerinti maisto saugą partnerystės šalyse plėtojant praktines žinias, be kitų dalykų, su sanitariniais ir fitosanitariniais standartais susijusioje veikloje. Keletas projektų yra orientuoti į žemės ūkio valdymo ir planavimo vystymą. 2009 m. Gruzijai skirta šiek tiek mažiau nei 2 mln. eurų rizikos grupės vaikų maisto saugai gerinti.

---

10 Žr. 6 išnašą.

11 4-oji bendra pažangos ataskaita. Derybos dėl ES ir Ukrainos asociacijos sutarties, 2010 m. lapkričio 4–8 d. Kijevas.

12 Europos Komisija, Išorės santykių generalinis direktoratas, Europos kaimynystės politika. Finansavimo pagal Rytų partnerystę vadovas, 2010 m. rugsėjo 24 d.

13 Rytų partnerystės bendrija, www.easternpartnership.org.

- 5.4 Derybose dėl asociacijos sutarties su Ukraina abi šalys pabrėžė, kad, be kitų dalykų, labai svarbu skatinti žemės ūkio gamybos konkurencingumą, ir atkreipė dėmesį į tikslą atsižvelgti į maisto kokybę¹⁴. Praktiniu požiūriu ES parama turėtų būti orientuota į institucijų, konsultacijų ir mokymo plėtojimą.
- 5.5 Praktika rodo, kad partnerystės šalių perėjimas nuo planinės prie rinkos ekonomikos yra ilgas procesas. Reikėtų dėti pastangas šiam procesui remti ir į jį atsižvelgti. Šiam perėjimui reikia ne tik pakeisti mąstyseną, bet ir plėtoti teisės aktus, kurti institucijas bei techninius gebėjimus prisitaikyti prie pirminės gamybos, perdirbimo ir išorės prekybos metodų ir praktikos. Partnerystė ir ES programos turėtų sudaryti sąlygas žemės ūkio bendradarbiavimo įvairinimui ir prekybos sąlygų gerinimui.
- 5.6 Tam tikri klausimai buvo nurodyti kaip ES ir partnerystės šalių vystymosi tikslai, kadangi jie pasirodė esą esminiai dvišalių derybų klausimai. Šių sričių temos ir dalykai vadinami pavyzdinėmis iniciatyvomis. Kadangi PPO sutartyje dėl sanitarinių ir fitosanitarinių priemonių taikymo maisto produktams nustatytų taisyklių ir standartų tenkinimas pripažintas prekybos maisto produktais kliūtimi, šį klausimą reikėtų įtraukti į pavyzdines iniciatyvas.
6. **Aplinkos veiksniai ir socialinis poveikis**
- 6.1 Žemės ūkio gamyba ir maisto pramonė daro didelį poveikį vietos aplinkai. Auginimo metodų pasirinkimas daro įtaką dirvožemio kokybei ir paviršiui, o ypač požeminiam vandeniui. ES ir partnerystės šalims vienodai svarbu užkirsti kelią žalingam trąšų ir pesticidų poveikiui aplinkai (tiek dirvožemiui, tiek vandens sistemoms). Kitas svarbus vystymosi tikslas – maistinių medžiagų ciklo užtikrinimas.
- 6.2 Žemės ūkio gamybos vystymui ir sėkmei svarbus veiksnys yra įvykiai pasaulinėse rinkoje ir energetikos valdymas kiekvienoje šalyje. Derlius priklauso nuo gamybos faktorių, kuriems reikalinga energija, pavyzdžiui, trąšų, prieinamumo ir kainos. Atsinaujinančios energijos gamyba taip pat daro poveikį maisto kainoms, nes kai kurios bioenergijos rūšys gali būti gaminamos dirbamos žemės plotuose. Taigi ES ir partnerystės šalių dvišalis bendradarbiavimas energijos srityje yra svarbus ir žemės ūkio vystymui.
- 6.3 Bendradarbiaujant Europos Sąjungai ir partnerystės šalims, reikia atsižvelgti į žemės ūkio sektoriaus funkciją besivystančiose partnerystės šalių kaimo vietovėse. Be palankaus regioninio vystymosi, skurdo skirtumai įvairiuose regionuose pasieks kritinį lygį.
- 6.4 Svarbus žmogaus teisių bruožas yra pagarba Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) patvirtintoms pagrindinėms darbo teisėms. Svarbu, kad ES ir partnerystės šalių laisvosios prekybos erdvėje būtų laikomasi šių priimtų darbo standartų.

---

¹⁴ Europos Komisija. GD RELEX. ES ir Ukrainos asociacijos programos prioritetinių sričių 2010 m. sąrašas.

7. **Administracinio ir kitų bendradarbiavimo formų plėtojimas**

- 7.1 Norint įgyvendinti Rytų partnerystę, asociacijos sutartis, tvirtą ir visapusišką laisvosios prekybos erdvę bei kitas bendradarbiavimo formas, reikia aktyvaus politinius sprendimus priimančių asmenų, valdžios institucijų, ekspertų ir tarptautinių organizacijų, jau nekalbant apie socialines ir ekonomikos bei pilietinės visuomenės organizacijas, sąveikos ir bendradarbiavimo. Į visai tai būtina atsižvelgti įgyvendinant Rytų partnerystę.
- 7.2 Turi būti pripažinta, kad ES ir šalių partnerių piliečių, ypač jaunimo, bendravimas skatina pokyčius. ES pripažino kultūrinio bendradarbiavimo ir kultūrų dialogo, kaip neatsiejamą išorės politikos¹⁵ dalies, vertę.
- 7.3 Bendradarbiavimą galima vystyti pirmiausia mokymo ir mokslinių tyrimų srityse, kuriose bendri mokslinių tyrimų projektai, vizitai ir seminarai yra svarbūs tarpusavio supratimo didinimui ir veiklos modelių tobulinimui.

8. **Organizacijų vaidmens ir pozicijos stiprinimas**

- 8.1 Ypatingą dėmesį reikėtų skirti pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimui ES ir partnerystės šalių bendradarbiavime. EESRK siūlo remti tolesnį pilietinės visuomenės organizacijų veiklos vystymą ir Rytų partnerystės pilietinės visuomenės forumo stiprinimą.
- 8.2 Pilietinės visuomenės vaidmuo Rytų partnerystėje iki šiol buvo menkas. Siekiant plėtoti demokratiją, būtina laisvoms organizacijoms suteikti svarbesnį vaidmenį. EESRK jau parengė keletą nuomonių dėl organizacijų ir pilietinės visuomenės vaidmens stiprinimo šiose šalyse. Komitetas parengė nuomonę¹⁶ šiuo klausimu 2009 m. pavasarį pirmininkaujant Čekijai.¹⁷
- 8.3 Pilietinės visuomenės dalyvavimas buvo pernelyg ribotas ir prastai organizuotas. Vienas iš pagrindinių Rytų partnerystės politikos elementų turi būti konsultacijų ir paramos teikimas plačiam organizacijų spektrui, kad gerinant ir stiprinant ES ir partnerystės šalių bendradarbiavimą šios organizacijos sukurtų didelę pridėtinę vertę.
- 8.4 Organizacijų pozicija ir gebėjimai žemės ūkio sektoriuje taip pat gana silpni. Siekiant vystyti šią pramonę ir stiprinti ES bendradarbiavimą, reikia vystyti žemės ūkio sektoriaus organizacijas gerinant mokymą ir skatinant ugdyti įgūdžius tiek nacionaliniu lygiu, tiek palaikant ES ryšius ir įgyvendinant Rytų partnerystę.
- 8.5 Siekiant propaguoti Rytų partnerystės programą, žemės ūkio ir maisto sektoriaus organizacijos turi atlikti daug platesnį vaidmenį įvairiais šio proceso etapais. Maisto tiekimo

---

¹⁵ Žr. 2 išnašą.

¹⁶ REX/271, CESE 889/2009, 2009 5 13, Pilietinės visuomenės įtraukimas į Rytų partnerystę.

grandinės sudėtingumas sukuria papildomų problemų darbuotojams, pramonei, moksliniams tyrimams, konsultacijoms, valdymui ir gamintojams. Pagrindinės prielaidos, užtikrinančios, partnerystės šalių ir ES bendradarbiavimo žemės ūkio srityje tvarius, abiem pusėms naudingus rezultatus, yra visų šalių veiklos rėmimas ir organizacijų gebėjimų didinimas. Nepaprastai svarbu suaktyvinti EESRK, ES lygmens organizacijų ir nacionalinių organizacijų bendrą veiklą.

2011 m. birželio 21 d., Briuselis

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyriaus
pirmininkas

Mario Campli
